

Сергієнко Н. А.,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри публічного та приватного права
Київського університету імені Бориса Грінченка

МІЖГАЛУЗЕВІ ЗВ'ЯЗКИ ВИКОНАВЧОГО ПРАВА УКРАЇНИ ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Анотація. У науковій статті проведено дослідження міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного процесуального права України. В основу диференціації таких міжгалузевих зв'язків покладено вчення М.Ю. Челишева про міжгалузеві зв'язки цивільного права (через дослідження міжгалузевої взаємодії, міжгалузевого взаємного впливу, міжгалузевого правового регулювання, міжгалузевого колізійного регулювання). Цю структуру міжгалузевих зв'язків цілком можна екстраполювати у дослідження міжгалузевих зв'язків інших галузей права. Тому міжгалузеві зв'язки виконавчого права України та цивільного процесуального права України в цій статті розкриті через їх міжгалузеву взаємодію, міжгалузевий взаємний вплив, міжгалузеве правове регулювання, міжгалузеве колізійне регулювання. У науковій статті встановлено, що поняття «цивільна справа» може вживатись як у вузькому значенні, так і у широкому значенні як синонімічне до поняття «справа цивільної юрисдикції». Чинне цивільне процесуальне законодавство України передбачає розгляд у порядку ЦПК України вимог, що сутнісно не є приватноправовими (вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій), проте є похідними від вимог у спорі щодо такого майна або майнових прав (ці вимоги є приватноправовими) та заявлені разом з приватноправовими вимогами. З огляду на вищевказане, в приписах п. п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» доцільніше було би вживання поняття «справи цивільної юрисдикції» замість «цивільні справи». У статті доведено, що міжгалузевий взаємний вплив виконавчого та цивільного процесуального права яскраво проявляється в правовому регулюванні сфери негайного виконання судових рішень. Наведене полягає у санкціонуванні нормами ЦПК України можливості примусового виконання певних судових рішень ще до набрання ними законної сили і встановленні нормами виконавчого права специфіки процесу примусового виконання таких судових рішень. У статті визначено, що звернення судом до примусового виконання судового рішення у справі цивільної юрисдикції по суті є вчинення ним дій, необхідних і достатніх для того, щоб надалі таке судове рішення (чи виконавчий документ, виданий на його примусове виконання) могло бути пред'явлене до примусового виконання уповноваженою на те особою (зокрема, видача/ надіслання його особі, яка може реалізувати своє право на пред'явлення його /виконавчого документа, виданого на його виконання, до органу (особи), уповноваженого на примусове виконання рішень).

Ключові слова: міжгалузеві зв'язки, виконавче право, цивільне процесуальне право, виконавче провадження, цивільний процес.

Постановка проблеми. Ефективне примусове виконання рішень судів, інших органів (посадових осіб) є вагомим факто-

ром у забезпеченні верховенства права, оскільки саме з виконанням рішення суду, іншого органу (посадової особи) права, свободи, інтереси особи є відновленими, значна кількість з названих рішень підлягають саме примусовому виконанню. Однак сфера організації та здійснення примусового виконання рішень не є відособленим елементом від інших сфер правової реальності. Норми права різної галузевої належності пов'язані між собою, забезпечуючи повноту та комплексність правового регулювання відповідної сфери суспільних відносин. Не є винятком і правові норми, якими регулюються організація та здійснення примусового виконання рішень. Щоб адекватно зрозуміти суть і систему організації та здійснення примусового виконання рішень, варто розглянути міжгалузеві зв'язки виконавчого права з іншими галузями права. Однак у межах однієї наукової статті проведення наукового дослідження такого масштабу видається неможливим, а от аналіз міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного процесуального права України цілком можливий. Актуальність вивчення міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного процесуального права України зумовлений тим, що саме із застосуванням механізмів цивільного судочинства знаходять відновлення значний обсяг порушених прав, свобод, інтересів осіб і значна кількість судових рішень, ухвалених у справах цивільної юрисдикції, підлягають примусовому виконанню. Питання цивільної юрисдикції розглянуті у наукових працях В.В. Комарова, В.А. Бігуна, В.В. Баранкової, Є.О. Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої, Д.М. Шадури та інших юристів-науковців, а питання організації та здійснення примусового виконання рішень були предметом наукових досліджень С.Я. Фурси, Є.І. Фурси, С.В. Щербак та інших учених-юристів. Але оскільки міжгалузеві зв'язки виконавчого права України та цивільного процесуального права України не були окремим предметом наукових досліджень, а ця тематика є актуальною, вбачається сенс провести аналіз міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного процесуального права України.

Мета статті – провести аналіз міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного процесуального права України крізь призму їх міжгалузевої взаємодії, міжгалузевого взаємного впливу, міжгалузевого правового регулювання, міжгалузевого колізійного регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного процесуального права України пропонується з використанням структури міжгалузевих зв'язків, запропонованої М.Ю. Челишевим (хоча його структура стосувалась міжгалузевих зв'язків цивільного права, її цілком можна застосо-

увати у дослідженні міжгалузевих зв'язків інших галузей права – курсив мій): 1) міжгалузева взаємодія (взаємний динамічний зв'язок цивільного права й інших галузей); 2) міжгалузевий взаємний вплив (вплив одне на одного різних, таких, що перетинаються, правових утворень); 3) міжгалузеве правове регулювання (процес упорядкування відносин за допомогою різногалузевих засобів, у рамках якого цивілістичні інструменти поєднуються з іншими галузевими інструментами приватного та публічного права); 4) колізійне регулювання (звід правил, які узгоджують дію норм цивільного права та інших правових утворень) [1, с. 60–62].

Щодо *міжгалузевої взаємодії* в аспекті застосування у сфері організації та здійснення примусового виконання рішень понять та конструкцій цивільного процесуального права України варто узагальнити таке. Наприклад, у приписах ч. 3 ст. 15 Закону України «Про виконавче провадження» йдеться про визначення стягувача за рішеннями про стягнення в дохід держави коштів або вчинення інших дій на користь чи в інтересах держави, що приймаються судами у справах, які розглядаються в порядку, зокрема й цивільного судочинства. Поняття цивільного судочинства є одним з базових у цивільному процесуальному праві. На думку В.В. Комарова, В.А. Бігуна, В.В. Баранкової та деяких інших учених-юристів, порядок розгляду і вирішення цивільних справ є формою здійснення правосуддя в цивільних справах і становить цивільний процес (судочинство) [2, с. 33]. Ототожене вживання понять «цивільний процес» та «цивільне судочинство» віднаходимо й у Є.О. Харитонові, О.І. Харитоновій, Н.Ю. Голубевої. На їхню думку, цивільний процес (судочинство) – це врегульований нормами цивільного процесуального права порядок, який опосередковує захист цивільних прав і законних інтересів суб'єктів, за допомогою якого реалізуються норми матеріального права [3, с. 10]. Як видно із запропонованих визначень, поняття цивільного судочинства розкривається через певний порядок – порядок здійснення певної діяльності, яким у першому випадку названо розгляд і вирішення цивільних справ, а в другому – опосередкування захисту цивільних прав та інтересів суб'єктів. Не можна оминати увагою і застосування у законодавстві про організацію та здійснення примусового виконання рішень і поняття «цивільні справи», про нього, зокрема, йдеться у п. п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» (зокрема, що підлягають примусовому виконанню рішення на підставі, крім інших, і постанов, ухвал судів у цивільних справах). У ЦПК України часто використовується поняття «цивільна справа» (звернімо увагу: розгляд і вирішення цивільних справ визначено завданням цивільного судочинства), але в нормах ЦПК України немає визначення цього поняття. На думку О.Г. Брателя, категорія «цивільна справа» є узагальнюючою для всіх видів цивільного судочинства незалежно від документа (позовна заява, заява, заява про видачу судового наказу), який зумовлює формування та реалізацію процесуотворюючої функції процесуальних юридичних фактів у цивільному судочинстві [4, с. 8]. Як видається, вказаний науковець-юрист обґрунтовано звернув увагу на те, що цивільна справа зумовлює формування та реалізацію процесуотворюючої функції процесуальних юридичних фактів у цивільному судочинстві. Однак, як видається, передчасно було б на перше місце ставити тут документ (незалежно від його виду – чи то позовна заява, чи то скарга, чи то інший документ), адже доку-

мент є вторинним. А первинним є саме те, для чого до суду в порядку ЦПК України звертається особа: розгляд і вирішення конкретних вимог, які, згідно із законом, мають розглядатися у порядку ЦПК України. Отже, як видається, в суті поняття цивільної справи має бути саме вимога особи, яку вона передала на вирішення суду в порядку ЦПК України. Зрозуміло, ця вимога викладена у певній формі, тобто уречевлена таким чином, щоб мати можливість бути сприйнятою, перелік того, що має бути відображено у відповідних вимогах, адресованих суду, передбачено ЦПК України (наприклад, приписи ст. 175 ЦПК України визначають, що має містити позовна заява), отже, тут уже йдеться про документ.

У цивільному процесуальному праві і на рівні законодавчого регулювання цивільного процесу, і в доктрині цивільного процесу часто застосовується поняття «цивільна юрисдикція» для розкриття сфери справ, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства. Зокрема, в ч. 1 ст. 19 ЦПК України йдеться про те, що суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи, що виникають з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, крім справ, розгляд яких здійснюється в порядку іншого судочинства. А назва цієї статті звучить як «Справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів», міститься вона в параграфі під назвою «Предметна та суб'єктна юрисдикція», а глава ЦПК України іменується «Цивільна юрисдикція». За таких умов, поняття цивільної справи може вживатися як у вузькому значенні цього слова (тобто як справа, що виникає з цивільних правовідносин та підлягає розгляду в порядку ЦПК України), так і у широкому значенні як синонімічне до поняття «справа цивільної юрисдикції» (тобто справа, що виникає з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, крім справ, розгляд яких здійснюється в порядку іншого судочинства). Як видається, саме в другому значенні (тобто широкому) вживається поняття цивільної справи в дисертаційному дослідженні Д.М. Шадури. На думку цього вченого-юриста, цивільна юрисдикція визначається як особливий вид судової юрисдикції, тобто як компетенція загальних судів розглядати цивільні справи у видах проваджень, передбачених ЦПК, з дотриманням цивільної процесуальної форми. А далі зазначений науковець відзначає, що будучи законодавчо визначеною сферою реалізації судової влади у сфері приватноправових відносин, цивільна юрисдикція розглядається як виключна, універсальна й пріоритетна форма захисту прав, свобод та охоронюваних законом інтересів суб'єктів цих правовідносин [5, с. 6]. Тут варто підкреслити, що Д.М. Шадура цілком ґрунтовно підкреслив, що цивільна юрисдикція є формою захисту саме приватноправових відносин. Варто лише підкреслити, що натепер цивільне процесуальне законодавство передбачає розгляд у порядку ЦПК України і низки вимог, що сутнісно хоч і навряд чи є приватноправовими самі по собі (зокрема, це вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій), проте є похідними від вимог від спору щодо такого майна або майнових прав (а от ці вимоги вже можна розглядати як приватноправові, адже вони стосуються захисту права власності) та заявлені разом з такими (тобто приватноправовими вимогами) – див. абз. 2 ч. 1 ст. 19 ЦПК України. З огляду на вищевказане в приписах п. п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» доцільніше було б вживання поняття «справи цивільної юрисдикції» замість «цивільні справи».

Міжгалузевий взаємний вплив виконавчого права України та цивільного процесуального права України виявляється у взаємному впливі їх утворень, зокрема, норм та інститутів. На думку В.В. Комарова, В.А. Бігуна, В.В. Баранкової та деяких інших учених-юристів, незважаючи на те, що ЦПК не містить норм, які комплексно регулюють порядок виконання судових рішень (виконавчого провадження), а передбачає лише порядок вирішення окремих питань виконання судових рішень у цивільних справах, виконавче провадження слід вважати структурним компонентом цивільного судочинства. Правосуддя здійснюється не лише в результаті розгляду і вирішення цивільної справи, а за умов реального захисту прав, свобод та інтересів учасників цивільного судочинства, що можливо у разі реалізації судових рішень і перш за все в порядку їх примусового виконання у процедурах виконавчого провадження, передбачених Законом України «Про виконавче провадження» [2, с. 36]. Безперечно, для досягнення правосуддя потрібен реальний захист прав, свобод, інтересів осіб, про це і Європейський суд з прав людини неодноразово наголошував (наприклад, див. Рішення ЄСПЛ у справі «Хорнсбі проти Греції»), проте виконавче провадження не може вважатися структурним компонентом цивільного судочинства. По-перше, в такому твердженні не береться до уваги, що примусовому виконанню підлягають у випадках, передбачених законом, не лише судові рішення, ухвалені в порядку цивільного судочинства, а й в інших видах судочинства (наприклад, у господарському, адміністративному, кримінальному). По-друге, примусовому виконанню підлягають у випадках, передбачених законом, не лише судові рішення, а й рішення інших (несудових) органів (посадових осіб). Тобто якщо припустити, що виконавче провадження є структурним компонентом цивільного судочинства, то яким чином це твердження «витримає» ситуацію, коли у виконавчому провадженні слід примусово виконати, скажімо, рішення адміністративного суду на підставі виданого адміністративним судом виконавчого листа (виникає цілком закономірне питання: до чого тут цивільне судочинство?). По-третє, ухвалення судом рішення в порядку цивільного судочинства не має неодмінним наслідком його примусове виконання: не всі судові рішення підлягають примусовому виконанню, а серед тих, які й підлягають примусовому виконанню, не всі будуть пред'явлені до примусового виконання. Звичайно, між примусовим виконанням рішення та цивільним судочинством є зв'язок, але це зв'язок двох юрисдикційних діяльностей з релевантним правовим регулюванням. У цьому контексті цікава позиція О.С. Ткачука, адже він пише про аналіз «суміжних із цивільним судочинством інститутів юстиціарної сфери, а саме альтернативного вирішення цивільно-правових спорів та виконання судових рішень, що також мають розглядатися у контексті міжнародних стандартів справедливого судочинства, закріплених у п. 1 ст. 6 ЄКПЛ та практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) щодо тлумачення та застосування цієї статті» [6, с. 2–3]. Міжгалузевий взаємний вплив виконавчого права та цивільного процесуального права яскраво прослідковується через правове регулювання правовідносин та юридичні факти, що прямо чи опосередковано пов'язані з примусовим виконанням рішень. Тут ідеться про правовідносини щодо вирішення процесуальних питань, пов'язаних з примусовим виконанням рішень (розділ VI ЦПК України), судовий контроль на виконанням рішень (розділ VII ЦПК України); встановлення ЦПК України

приписів, що прямо чи опосередковано впливають на специфіку початку, зміни, припинення правовідносин з примусового виконання рішення (наприклад, ухвали суду про забезпечення доказів (крім забезпечення доказів шляхом допиту свідків, призначення експертизи, огляду доказів), про тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, про забезпечення позову виконавчими документами та негайне виконання – див. ст.ст. 118, 146, 157 ЦПК України; негайне виконання передбачене ЦПК України щодо певних категорій судових рішень: ст. ст. 430, 317, 342, 346, 350, 350-6 ЦПК України). Тут варто звернути увагу, що приписи ЦПК України не встановлюють специфіки набрання наведеними вище ухвалами суду законної сили, специфіка полягає в негайності їх виконання (тобто можливості їх примусового виконання навіть без набрання законної сили). Негайне виконання – це виконання рішення ще до набрання ним законної сили. Негайне виконання застосовують, як правило, за результатами попередньої юрисдикційної діяльності суду у формі відправлення правосуддя (*тут прикладом буде допущення негайного виконання рішень у відповідних категоріях справ, що передбачено ст. 430 ЦПК України – курсив мій*) або забезпечення ходу процесу (*тут прикладами буде забезпечення судом доказів, позову – курсив мій*). Підстави для застосування негайного виконання чітко передбачені у чинному законодавстві [7, с. 491]. Тож неможливо погодитися з твердженням про набрання ухвалою про забезпечення позову законної сили негайно після її постановлення, крім випадку, коли вимоги заявника забезпечуються заставою, за обґрунтування тим, що така ухвала виконується негайно [8, с. 57].

Негайне виконання судового рішення полягає в тому, що воно набуває властивостей здійснення і підлягає виконанню не з часу набрання ним законної сили, що передбачено для більшості судових рішень, а негайно з часу його оголошення у судовому засіданні, чим забезпечується швидкий і реальний захист життєво важливих прав та інтересів громадян і держави [9, с. 362]. Приписами Закону України «Про виконавче провадження» встановлена специфіка правового регулювання примусового виконання за рішеннями, які виконуються негайно, зокрема щодо: 1) вимог до виконавчих документів, які підлягають примусовому виконанню (зокрема, до таких виконавчих документів не висувається вимога зазначення в них дати набрання ними законної сили – п. п. 6 ч. 1 ст. 4); 2) строків пред'явлення таких рішень до примусового виконання (строк пред'явлення таких рішень до примусового виконання починається з дня, наступного за днем його прийняття – див. ч. 2 ст. 12); 3) надання боржнику строку на виконання відповідного рішення (якщо за загальним правилом у разі примусового виконання рішень немайнового характеру у постанові про відкриття виконавчого провадження виконавець вказує на необхідність виконання боржником рішення впродовж 10 робочих днів, то у разі примусового виконання рішення, яке підлягає негайному виконанню, такий строк боржнику не надається – ч. 6 ст. 26); 4) відсутності стягнення виконавчого збору у разі примусового виконання таких рішень (п. п. 1 ч. 5 ст. 27); 5) зупинення виконавчого провадження (якщо примусово виконується рішення, яке підлягає негайному виконанню, то поновлення судом строку на подання апеляційної скарги на рішення, за яким видано виконавчий документ, чи прийняття судом такої апеляційної скарги до розгляду, не є підставою для зупинення виконавчого провадження – ч. 1 ст. 38); 6) строків вчинення

виконавчих дій у разі примусового виконання рішень (під час виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, які підлягають негайному виконанню, виконавець перевіряє їх виконання не пізніше 3 днів з дня відкриття виконавчого провадження, якщо встановлено невиконання такого рішення без поважних причин, то виконавець накладає на боржника штраф за своєю постановою і в ній же зазначає про потребу виконання впродовж 3 днів – ч. 1, 2 ст. 63).

Таким чином, міжгалузевий взаємний вплив виконавчого та цивільного процесуального права яскраво проявляється в правовому регулюванні сфери негайного виконання судових рішень. Наведене полягає у санкціонуванні нормами ЦПК України можливості примусового виконання певних судових рішень ще до набрання ними законної сили і встановленні нормами виконавчого права специфіки процесу примусового виконання таких судових рішень.

Щодо вирішення судом процесуальних питань, пов'язаних з виконанням рішень, то варто звернути увагу, що у відповідних приписах ЦПК України йдеться про те, що наведене можливо не лише у разі примусового виконання судових рішень у цивільних справах, а й рішень інших органів (посадових осіб). Це витікає, зокрема, з формулювання назви розділу VI ЦПК України, змісту окремих її статей: наприклад, відповідно до ст. 439 ЦПК України до компетенції суду віднесено вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника – фізичної особи або особи, у якій знаходиться майно боржника чи майно та кошти, належні боржникові від інших осіб, або дитина, щодо якої є виконавчий документ про її відібрання, у разі виконання як судових рішень, так і рішень інших органів (посадових осіб). Загалом, у приписах розділу VI ЦПК України йдеться про вирішення судом таких питань: 1) негайне виконання судових рішень (наведе було розглянуто вище); 2) звернення судових рішень до виконання. Аналізуючи відповідні приписи ЦПК України щодо звернення судових рішень до виконання, С.Я. Фурса, Є.І. Фурса, С.В. Щербак зазначають, що під зверненням судового рішення до виконання слід розуміти видачу судом, що розглянув цивільну справу за заявою особи, на користь якої ухвалено судове рішення, виконавчого листа за рішенням, яке набрало законної сили або допущено до негайного виконання [10, с. 11–12]. З аналізу, зокрема, ст. 431 ЦПК України все точно. Але тут варто звернути увагу на таке. Примусовому виконанню у випадках, передбачених законом, підлягають і ухвали судів, так само, як і судове рішення може бути одночасно і судовим рішенням, і виконавчим документом (відповідно, на нього не видається виконавчий лист, до примусового виконання пред'являється саме таке судове рішення) (приклади: ухвали судів про забезпечення доказів, про забезпечення позову, судові накази). Таким чином, зверненням судом до примусового виконання (а в контексті зв'язку виконавчого права та цивільного процесуального права цікавить звернення саме до примусового виконання) судового рішення у справі цивільної юрисдикції по суті є вчинення ним дій, необхідних і достатніх для того, щоб надалі таке судове рішення (чи виконавчий документ, виданий на його примусове виконання) могло бути пред'явлено до примусового виконання уповноваженою на те особою (зокрема, видача/надіслання його особі, яка може реалізувати своє право на пред'явлення його/виконавчого документа, виданого на його виконання, до органу (особи), упов-

новаженої на примусове виконання рішень); 3) виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню; 4) поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання; 5) затвердження мирової угоди, укладеної між сторонами чи заяви про відмову стягувача від примусового виконання в процесі виконання рішення; 6) відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання; 7) зупинення виконання судового рішення; 8) тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу; 9) оголошення розшуку боржника або дитини, привід боржника; 10) вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи; 11) звернення стягнення на грошові кошти, що належать іншим особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому законом порядку; 12) тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України; 13) заміна сторони виконавчого провадження; 14) визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами; 15) поворот виконання рішення, постанови.

Міжгалузеве правове та колізійне регулювання в контексті виконавчого права України та цивільного процесуального права України прослідковується в прямих та опосередкованих відсилках у нормах законодавства про виконавче провадження до норм цивільного процесуального права і навпаки. Тут можна навести такі приклади. Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про виконавче провадження» підлягають примусовому виконанню рішення на підставі таких виконавчих документів: ухвал, постанов судів у цивільних, господарських, адміністративних справах, справах про адміністративні правопорушення, кримінальних провадженнях у випадках, передбачених законом. Щодо ухвал, постанов судів у цивільних справах, вочевидь йдеться про ЦПК України. О.М. Перунова узагальнює, що судове рішення є підсумковим процесуальним документом, де форма і зміст становлять нерозривну єдність, у якій зміст у кожному своєму прояві відіграє визначальну роль. Судове рішення як процесуальний документ є тою формою, у якій викладається судове рішення як акт правосуддя [11]. Такими випадками, коли ЦПК України передбачає, що ухвали, постановлені у розгляді справ цивільної юрисдикції, є виконавчими документами та підлягають виконанню у порядку для виконання судових рішень, є: ч. 11 ст. 118 ЦПК України (ухвала про забезпечення доказів), ч. 3 ст. 146 ЦПК України (ухвала про тимчасове вилучення доказів для дослідження судом), ч. 5 ст. 148 ЦПК України (ухвала про стягнення штрафу як заходу процесуального примусу), ч. 1 ст. 157 ЦПК України (ухвала про забезпечення позову), ч. 2–3 ст. 208 ЦПК України (ухвала про затвердження мирової угоди). Л.С. Малярчук відзначає, що ухвали суду, що підлягають примусовому виконанню, можна поділити на ті, які є безпосередньо виконавчими документами і не потребують звернення до виконання, тому є прямою підставою для відкриття виконавчого провадження, а є такі, вжиття заходів за якими належить до компетенції органів примусового виконання, тоді коли вони не є самостійними виконавчими документами, проте постановляються для сприяння чи уточнення виконання іншого виконавчого документа, навіть у вже відкритому за ним виконавчому провадженні, у якому і будуть реалізовуватися [12, с. 97]. Однак якщо вже йдеться про ухвалу, яка підлягає примусовому виконанню, то вочевидь варто вести

мову про неї як про самостійний виконавчий документ, адже вона в такому разі є судовим рішенням, яке підлягає примусовому виконанню, з огляду на прямі приписи закону та передбачення в ній заходів примусового виконання. Приписи ч. 3 ст. 431 ЦПК України передбачають, що виконавчий лист, судовий наказ, ухвала мають відповідати вимогам до виконавчого документа, встановленим законом. Вочевидь, таким законом є Закон України «Про виконавче провадження», в нормах ст. 4 якого йдеться про вимоги, яким має відповідати виконавчий документ. Приписи ч. 4 ст. 33 Закон України «Про виконавче провадження» передбачають, що законом можуть встановлюватися особливості щодо надання відстрочки або розстрочки виконання рішення. Такі особливості й справді встановлені приписами ч. 5 ст. 435 ЦПК України, зокрема щодо того, що розстрочення та відстрочення виконання судового рішення не може перевищувати 1 року з дня ухвалення такого судового рішення. В ч. 1 ст. 441 ЦПК України йдеться про можливість тимчасового обмеження в праві виїзду за межі України як заходу забезпечення виконання рішення, що підлягає примусовому виконанню в порядку, встановленому законом. Вочевидь йдеться про посилання на Закон України «Про виконавче провадження», оскільки саме його приписами регулюються питання здійснення примусового виконання рішень. У ч. 2 ст. 19 Закону України «Про виконавче провадження» йдеться про право сторін у процесі виконання рішення на укладення мирової угоди відповідно до процесуального законодавства. Як видається, тут наявна відсилка зокрема і до ЦПК України, ГПК України. Зокрема, приписи ст. 434 ЦПК України регулюють питання мирової угоди в процесі виконання.

Висновки. На підставі наведеного вище варто узагальнити таке. Поняття «цивільна справа» може вживатись як у вузькому значенні (тобто як справа, що виникає з цивільних правовідносин та підлягає розгляду в порядку ЦПК України), так і у широкому значенні як синонімічне до поняття «справа цивільної юрисдикції» (тобто справа, що виникає з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, крім справ, розгляд яких здійснюється в порядку іншого судочинства). Чинне цивільне процесуальне законодавство України передбачає розгляд у порядку ЦПК України вимог, що сутнісно не є приватноправовими (вимоги щодо реєстрації майна та майнових прав, інших реєстраційних дій), проте є похідними від вимог у спорі щодо такого майна або майнових прав (ці вимоги є приватноправовими) та заявлені разом з приватноправовими вимогами. З огляду на вищевказане, в приписах п. п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» доцільніше було б вживання поняття «справи цивільної юрисдикції» замість «цивільні справи». Міжгалузевий взаємний вплив виконавчого та цивільного процесуального права яскраво проявляється в правовому регулюванні сфери негайного виконання судових рішень. Наведене полягає у санкціонуванні нормами ЦПК України можливості примусового виконання певних судових рішень ще до набрання ними законної сили і встановленні нормами виконавчого права специфіки процесу примусового виконання таких судових рішень. Звернення судом до примусового виконання судового рішення у справі цивільної юрисдикції по суті є вчиненням ним дій, необхідних і достатніх для того, щоб надалі таке судове рішення (чи виконавчий документ, виданий на його примусове виконання) могло бути пред'явлене до примусового виконання уповноваженою на те особою (зокрема,

видача/надіслання його особі, яка може реалізувати своє право на пред'явлення його/виконавчого документа, виданого на його виконання, до органу (особи), уповноваженого на примусове виконання рішень).

Література:

1. Чельшев М.Ю. Основы учения о межотраслевых связях гражданского права. Казань, 2008. 206 с.
2. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
3. Цивільний процес України: підручник / за ред. Є.О. Харитонов, О.І. Харитонові, Н.Ю. Голубової. Київ: Істина. 2011. 536 с.
4. Братель О. Новий погляд на проблемні питання визначення завдань та мети цивільного судочинства. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 4. С. 3–12.
5. Шадура Д.М. Цивільна юрисдикція: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Спеціальність: 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». Харків. 2008. 22 с.
6. Ткачук О.С. Реалізація судової влади у цивільному судочинстві України: структурно-функціональний аспект: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Спеціальність: 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». Харків. 2016. 38 с.
7. Нідзельська А.В. Поняття та стадії виконавчого процесу. Актуальні проблеми теорії і практики нотаріального, цивільного, виконавчого процесу: їх співвідношення та взаємодія / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси. Київ: ЦУЛ, 2013. 532 с. С. 491–493.
8. Одосій О.Ю. Ухвала про забезпечення позову: стик цивільного та виконавчого процесу. Актуальні проблеми теорії і практики нотаріального, цивільного, виконавчого процесу: їх співвідношення та взаємодія / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси. Київ: ЦУЛ, 2013. С. 56–58.
9. Штефан М.Й. Цивільний процес: підручник для юридичних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ: Ін Юре. 1997. 608 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. У 2 т. / За заг. ред. С.Я. Фурси. Київ: Видавець Фурса С.Я.: КНТ. 2009. Т. 2. 816 с. *Серія «Процесуальні науки»*.
11. Перунова О.М. Методологія складання судового рішення як процесуального акта-документа. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3. 2021. С. 117–120. С. 119. URL: http://lsej.org.ua/3_2021/30.pdf/.
12. Малярчук Л.С. Ухвала суду як виконавчий документ – підстава для відкриття виконавчого провадження. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. August 2019. С. 96–100.

Sergiienko N. Intersectional relations between executive law of Ukraine and civil procedural law of Ukraine

Summary. In the scientific article the exploration of intersectional relations between executive law of Ukraine and civil procedural law of Ukraine is done. The differentiation of intersectional relations is grounded on the study by M.Yu. Chelyshev about the intersectional relations of civil law (based on exploration of intersectional interaction, intersectional influence, intersectional legal regulation, and intersectional collision regulation). This structure of intersectional relations can be extrapolated to the exploration of intersectional relations of other branches of law. Respectively, in this article intersectional relations between executive law of Ukraine and civil procedural law of Ukraine are explored through the intersectional interaction, intersectional influence, intersectional legal regulation, and intersectional collision regulation. In the scientific article

is stated, that the term of “civil case” can be used either in a narrow meaning of this word, or in a wide meaning – as a synonym to the term “the case of civil jurisdiction”. Current civil procedural legislation of Ukraine proscribes, that under the process by CPC of Ukraine, the demands that are not private (demands on asset and proprietary rights registration, other registration acts), are considered, however, they are derived from demands on the dispute about asset or proprietary rights (these demands are private) and stated with the private demands. Consequently, in the prescriptions of subpar. 2 par. 1 art. 3 The Law of Ukraine “On executive process” is to be better to use the term “the cases of civil jurisdiction” except of “civil cases”. In the article is proved, that intersectional influence between executive law of Ukraine and civil procedural law of Ukraine is show brightly in legal regulation of the sphere of immediate execution of decisions.

Specified above consist in authorization by the prescriptions of CPC of Ukraine the possibility of compulsory execution of some court decisions before they come into force, and establishing by the prescriptions of execution law the specificity of execution of court decisions, mentioned above. In the article is defined that putting into compulsory execution court decisions from the side of court in the cases of civil jurisdiction is really consist of making acts, that are necessary and enough, for having possibility this court decision (or executive document, made under this decision) to be filed for compulsory execution by authorized person (namely, giving/sending to the person, who can realize its’s right to file this decision/executive document to the body (person), authorized for compulsory execution of decisions).

Key words: intersectional relations, executive law, civil procedural law, executive process, civil process.